

Birgit D. Nielsen og Geirmund Vik
Flatvoll
9151 Storslett
77 76 55 04/918 91 578
org.nr. 969990113

29.09.10

SLUTTRAPPORT - HINGSTEOPPDRETT AV LYNGSHEST I LITEN SKALA

innledning

I 2008 fikk vi innvilga midler fra Innovasjon Norge, Troms og BU-midler fra Fylkesmannen i Troms til prosjektet "Hingsteoppdrett av lyngshest i liten skala."
Ref GEGJE – 2008-108721 (Innovasjon Norge) og Ref 2007/4849-3 (Fylkesmannen i Troms).

Prosjektet er nå gjennomført. Vi har i prosjektperioden hatt en egen og tre andre hingster av 2005-årgangen i vår stall, som alle er vist på 3-års-utstilling. Vi har hatt to egne hingster av 2006-årgangen i vår stall som begge er vist på 3-års-utstilling. Vi har hatt to egne og en annen hingst av 2007-årgangen i vår stall som alle er vist på 3-års-utstilling. (Utstillingsresultater for de tre hingstekåringene ved Nord-Norsk hestesenter vedlagt). Vi har i tillegg arrangert ukentlige treningskvelder store deler av året for unghingster (og unghopper) og vi har holdt flere kurs for unghester hjemme hos oss i regi av alslaget for lyngshest i Troms og Fokus Unghest. (Se vedlagte reportasjer etter kursene). Reportasjene er lagt på Fokus Unghest sin side www.unghest.no og på www.rimfakse.no, Troms sin side.

Vi har i dag 3 egne avlsgodkjente hingster, to 2-år gamle hingster og to 1-år gamle hingster hvorav den ene åringen er egen, den andre skal stå her fram til 3 års alder.

om prosjektet

Hovedideen for dette lille hingsteprosjektet og for KMB-prosjektet (kompetanseprosjekt med brukermedvirkning), som UMB har fått finansiert gjennom Forskningsrådet med støtte fra Fylkesmannen og Innovasjon Norge i Troms, er å ta vare på og videreutvikle de særnorske hesterasene og lyngshesten spesielt. Dette prosjektet med hingsteoppdrett i liten skala i Troms, har dreid seg om å ta vare på, utdanne og vise på utstilling så mange unghingster av rasen som mulig, fordi det er viktig for markedsføring og avl i en så liten populasjon som lyngshesten.

Prosjektet har i tillegg hatt som mål å gjøre noen registreringer i samarbeid med Hanne Fjerdingby Olsen (UMB) på adferd/lynne som kan komme til nytte i et seinere UMB-prosjekt som Hanne F. O. skal starte på høsten 2010.

beskrivelse av gjennomføring

Prosjektet har i første rekke vært et praktisk prosjekt hvor fóring, stell og trening av unghingster og kompetanseoverføring til andre unghest-eiere har utgjort hoveddelen av arbeidstiden som er brukt i prosjektet. Alle hingstene er vist på utstilling som 3-åringer.

Vi har gjort noen registreringer på adferd/lynne på unghingstene i prosjektperioden, som kan komme til å være nyttige i gjennomføringa av den praktiske delen av KMB-prosjektet og som kan bidra til kunnskapspoolen som er nødvendig for søknaden av KMB-prosjektets trinn II.

Stall Reisa har en godt etablert kontakt med forsker Hanne Fjerdingby Olsen på UMB. Hanne Fjerdingby Olsen skal jobbe i det ovenfor omtalte Forskningsrådsfinansierte KMB-prosjektet på de særnorske hesterasene. Hun starter arbeidet med dette prosjektet i løpet av

oktober 2010. En del av de praktiske studiene i KMB-prosjektet skal utføres på unghester hos Stall Reisa og Stall Reisa er formelt en av samarbeidspartene i dette KMB-prosjektet.

Hanne Fjerdingby Olsen var to dager på studiebesøk hos Stall Reisa 21. – 23.10.08 og planlegger et nytt besøk i forbindelse med en føllsamling i oktober 2010 i Nordreisa. Kontakten er opprettholdt gjennom samarbeid i arbeidsgruppa til prosjekt Fokus Unghest hvor Birgit og Hanne sitter. Vi har i tillegg jevnlig samtaler og møter i tillegg til Fokus Unghest-møtene, hvor hingsteprosjektet og KMB-prosjektet diskuteres.

Birgit er medlem i arbeidsgruppa til Fokus Unghest og har utarbeida alle kursmodulene som prosjektet bruker. Se www.unghest.no – unghestkurs. Kursmodulene er utarbeida med erfaring fra arbeidet med unghester hos Stall Reisa. Kursene er godt mottatt og kursvirksomheten er stor hos lokallagene for de tre særnorske hesterasene fjordhest, dølahest og nordlandshest/lyngshest. Norsk Hestesenter presenterer Fokus Unghest som et av sine viktigste tiltak for bevaring og utvikling av de særnorske rasene.

hvilke resultater er oppnådd

Stall Reisa har i de to åra som prosjektet har pågått hatt 9 lyngshingster i prosjektet (egne og oppstallede) som alle er vist på utstilling som 3-åringer.

Resultater:

2008: 8 hingster totalt i 3-årsklassen (klasse 3) vist på Nord-Norsk Hestesenter, derav 4 hingster i dette prosjektet (50 %). 5 hingster godkjent for avl, 3 tilhørende vårt prosjekt (60 %).

2009: 5 hingster totalt i klasse 3 vist på Nord-Norsk Hestesenter, derav 2 hingster i dette prosjektet (40 %). 2 hingster godkjent for avl, 1 tilhørende vårt prosjekt (50 %).

2010: 11 hingster totalt i klasse 3 vist på Nord-Norsk Hestesenter, derav 3 hingster i dette prosjektet (27 %) + 1 hingst som har vært med på treningsopplegget hele vinteren. 8 hingster godkjent for avl, 2 tilhørende vårt prosjekt (25 %).

Det vil si at dette lille prosjektet har bidratt til at 9 av totalt 24 treårshingster er vist for kåring i Nord-Norge de siste tre årene (37 %). Av disse er totalt 15 godkjent for avl og 6 tilhører dette prosjektet (40 %).

Aktivitet og oppmerksomhet omkring hesterasen er en viktig del av markedsførings- og bevaringsarbeidet og spesielt viktig er det med slik oppmerksomhet i hesterasens opprinnelsesområde. Hingsteprosjektet og deltakelse på kurs og utstillinger for unghingstene har ført til et 10-talls avisoppslag lokalt (Framtid i Nord og Nye Troms), regionalt (Nordlys), internt i avlsmiljøet for rasen (www.rimfakse.no), og de særnorske hesterasene (www.unghest.no) eksternt i den hestefaglige forvaltninga (Norsk Hestesenter) og i ulike hestetidsskrifter som Hestesport og Hesteliv.

Mange unghingsteiere har fått opplæring i hestehandtering hos Stall Reisa og unghingster som sannsynligvis ellers ikke ville blitt vist på utstilling er bedømt og premiert og har fått flere avkom.

Erfaringer om lynne og oppstallingsforhold er samla inn og vil kunne brukes i arbeidet med KMB-prosjektet og i annet arbeid med hesterasen.

oversikt over pågående og planlagte aktiviteter med lyngshest

Stallen har videreført opplegget med unghingster og har i dag 4 unghingster som skal vises for kåring henholdsvis to i 2011 og to i 2012, i tillegg har vi 3 egne kåra hingster som skal vises på utvida bruksprøve 2011.

I tillegg til det beskrevne arbeidet i dette hingsteprosjektet har Birgit en 2-årig prosjektstilling i 50 % ved Nord Norsk Hestesenter for å markedsføre og utvikle lyngshesten i regionen. Prosjektet er i hovedsak finansiert av Fylkesmannen i Troms og Innovasjon Norge, Troms. Prosjektet går fra 01.08.2009 – 31.07.2011. se www.nordnorskhestesenter.no

Alslaget for lyngshest i Troms, hvor Birgit er leder, har etablert et samarbeid med det hestefaglige miljøet i Arkhangelsk. Hensikten med dette samarbeidet er å lære av hverandres erfaringer i arbeidet med å ivareta en liten lokal hesterase og å finne ut om de to hesterasene mezenhest og lyngshest kan ha noen felles gener og dermed en bit av sin opprinnelsehistorie felles. Historiene omkring hesterasers opprinnelse er en viktig del av markedsføring av hesterasen. Markedsføring og oppmerksomhet omkring de små nasjonale hesterasene er en viktig del av bevarings- og utviklingsarbeidet.

Birgit er nylig oppnevnt som leder i en arbeidsgruppe, nedsatt av styret Norsk Hestesenter, som skal lage en handlingsplan for de tre særnorske hesterasene fjording, dølahest og lyngshest.

måloppnåelse

Prosjektet har dreid seg om å ta vare på, utdanne og vise på utstilling så mange unghingster av rasen som mulig, fordi det er viktig for markedsføring og avl i en så liten populasjon som lyngshesten.

Ni unghingster er vist for kåring i prosjektperioden som utgjør 37 % av det totale antall viste 3-årshingster i Nord-Norge de tre siste årene. 40 % av de kåra 3-åringene i Nord-Norge kommer fra dette prosjektet. Ser vi på landet totalt har prosjektet bidratt med 16,6 % av de kåra 3-åringene samla i 2008 – 2010. Etter optelling av antall lyngshester i hele Nord-Norge 2009 (kilde: Landslaget for nordlandshest/lyngshest; Hestelista) ser vi at landsdelen totalt har 25 % av den totale populasjonen av hesterasen.

Arbeidet med utvikling og bevaring av en liten nasjonal hesterase er vanskelig å måle effekten av. Men det er av stor betydning at så mye som mulig av avlsmaterialet blir ivarettatt og videreført og det er av stor betydning at hestene blir utdanna og vist fram, slik at flere blir kjent med hesterasen og hva den kan brukes til. Det er også av betydning at vi får bedre kunnskap om hestens lynne, hvordan det kan måles, eventuelt påvirkes og hvordan det nedarves. Etter vår oppfatning har vårt prosjekt "hingsteoppdrett i liten skala" bidratt positivt på alle disse viktige punktene.

vurdering av nytten

Vi vurderer nytten av prosjektet på flere ulike nivåer og innafor ulike miljøer.

Den helt konkrete nytten er at vi har fått vist og fått i avl flere unghingster av en liten nasjonal hesterase med begrensa avlsmateriale enn vi ellers sannsynligvis ville ha hatt.

Vi mener også at flere hesteeiere har fått bedre kompetanse på hest generelt og unghest spesielt enn de ellers ville ha hatt.

Forskningsmiljøet på UMB har en bedre praktisk plattform og et etablert miljø å samarbeide med når de skal i gang med sitt KMB-prosjekt høsten 2010 enn de ville hatt uten dette prosjektet.

Fokus Unghest har utvikla kursmoduler med basis i praktisk erfaring fra dette unghingstprosjektet.

Det er skapt oppmerksomhet og blest omkring hesterasen lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

kommentarer til regnskapet:

Reiser: i budsjettet er det ført opp to reiser til/fra Oslo.

I praksis er reisene gjennomført slik: Hanne Fjordingby Olsen, forsker ved UMB, som skal jobbe i KMB-prosjektet med de særnorske rasene som Forskningsrådet har finansiert, var på besøk hos Stall Reisa høsten 2008.

Birgit er forholdsvis ofte i Oslo i møter og har jevnlig telefonmøter med Hanne fordi vi sitter i samme arbeidsgruppe og fordi vi ellers møtes i andre hestefaglige sammenhenger. Vi utnytter da gjerne disse mulighetene til også å møtes om dette hingste-prosjektet og utvikling av lynne-tester. Vi møttes tidlig i juni 2010, uten annen anledning enn dette prosjektet. Kopi av billettene til disse to reisene er vedlagt regnskapet.

Timer: det er ikke ført daglige timelister, men det er lagt ved en oversikt over antall hester som har vært oppstalla hos Stall Reisa i prosjektperioden. Hingstene som har inngått i prosjektet er markert. Det er også vedlagt lister over resultater på hingsteutstillingene i Nord Norge de tre aktuelle årene. Hestene har stått hos Stall Reisa som har utført alt av daglig tilsyn og stell, skoing, og veterinærbehandling, samt det meste av treninga. Medgått arbeidstid per hingst per år er et anslag i forhold til samla arbeidstid fordelt på antall hester, men litt mer arbeidstid medgått til unge hester i trening enn til voksne hester. Arbeidstida har også gått til administrasjon og samarbeid om KMB-prosjektet ved UMB og lynnetestene

Utgifter til fôr og utstyr er beregna på samme måten som arbeidstimer. Det er lagt ved kopi av enkelte rekninger på fôr, utstyr og andre utgifter som eksempel på kostnader.

Regnskapet er satt opp av regnskapsfører som til daglig fører regnskapet for Birgit sin samla virksomhet, Halti regnskap.

Med vennlig hilsen

Birgit D. Nielsen og Geirmund Vik

Vedlegg:

Oversikt over oppstalla hester hos Stall Reisa 2008, 2009 og 2010

Resultater hingsteutstilling 2008, 2009 og 2010

Rapporter fra to kurs

Prosjektregnskap med kopi av bilag